

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра прикладної соціології та соціальних комунікацій

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної
роботи
Александр Головко
«31» серпня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Історія та теорія медіа»
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
галузь знань 06 - Журналістика
спеціальність 061 - Журналістика
освітня програма Медіакомунікації та зв'язки з громадськістю
спеціалізація _____
вид дисципліни обов'язкова
факультет соціологічний

2022/2023 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою соціологічного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

« 15 » червня 2022 року, протокол № 7

УКЛАДАЧ ПРОГРАМИ: Болотова Вікторія Олександрівна, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Програму схвалено на засіданні кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій соціологічного факультету ХНУ імені В.Н.Каразіна

Протокол від « 27 » квітня 2022 року № 3

В.о. завідувача кафедри
прикладної соціології
та соціальних комунікацій

(підпис)

Віль БАКІРОВ

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньої (професійної) програми «Медіакомунікації та зв'язки з громадськістю»

Гарант освітньої програми

(підпис)

Сергій АКСЬОНОВ

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією соціологічного факультету ХНУ імені В.Н.Каразіна

Протокол від « 21 » червня 2022 року № 10

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

Юлія СОРОКА

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни "Історія та теорія медіа" складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки студентів першого рівня вищої освіти освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр»

спеціальності – 061 Журналістика

освітньої програми – Медіакомунікації та зв'язки з громадськістю

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є ознайомлення студентів з основними етапами розвитку медіа та медіатехнологій, та соціальних чинників їх появи та розвитку.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є

- Уточнити поняття комунікації, повідомлення, медіа.
- Ознайомити з основними формами комунікації
- Розглянути історичний аспект появи та розвитку основних медіа
- Пояснити основні соціальні чинники появи та розвитку медіа

1.3. Кількість кредитів – 5

1.4. Загальна кількість годин – 150

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	2-й
Лекції	
32 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	8 год.
Лабораторні заняття	
0 год.	0 год.
Самостійна робота	
86 год.	134 год.
Індивідуальні завдання	
1	1

1.6. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, здобувачі повинні набути компетентності та демонструвати такі результати навчання:

Перелік предметних компетентностей здобувача вищої освіти:

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК03. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК05. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК08. Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями

Фахові компетентності:

СК01. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності.

СК04. Здатність організовувати й контролювати командну професійну діяльність.

Програмні результати навчання:

ПР01. Пояснювати свої виробничі дії та операції на основі отриманих знань.

ПР02. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції.

ПР03. Оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або разом з колегами.

ПР04. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Історія розвитку медіа та медіатехнологій

Тема 1.1 Історія медіа: базові поняття

Пропедевтика. Предмет та завдання курсу. Поняття комунікації. Комунікація і інформація, уявлення про інформацію в різних дисциплінах. Концептуалізація поняття «медіа». Медіа й масова комунікація, ЗМІ та ЗМК. Технологічний аспект медіа. Жанри комунікації. Зміна статусу медіа в умовах інформаційного суспільства. Особливості розвитку ІКТ-середовища сучасного суспільства.

Тема 1.2. Основні форми комунікації та їх розвиток

Історично основні форми комунікації: жест; мова; зображення; писемність; музика. Еволюція видів комунікації на основі основних характеристик комунікації: ступінь фіксації, доступність в часі, доступність в просторі. Розвиток мовлення та писемності. Еволюція зображення

Тема 1.3. Історія книги

Перші книги та їх носії. Розвиток носіїв книги. Форми книги: світок та пергамент. Винахід паперу. Винахід друкарського верстата. Вплив виникнення друку на суспільство. Розвиток книгарства як медіатехнології. Сучасні книги.

Тема 1.4. Історія преси

Зародження преси. Перші газети. Медіатехнології на початку ери друкованих медіа. Виникнення та розвиток журналів. Становлення друкованої культури. Формування та особливості функціонування друкованих медіа в ХХ ст.. Українська періодика того ж часу. Особливості розвитку журналістики.

Тема 1.5 Телефон та телеграф як види медіа. Історія фотографії.

Винахід оптичного телеграфу. Перша система кодування повідомлення в оптичному телеграфі. Військово-політичне використання оптичного

телеграфу. Перші спроби цивільного використання системи. Боротьба між цифровим та розширеним електричним телеграфом. Система державних монополій на засоби зв'язку. Технічний пристрій телефону. Особливості першого використання телефону. Телефон як система ділової зв'язку. Конкуренція між телефоном і телеграфом. Застосування телефону в сільській місцевості: американська і європейська моделі. Телефон як система персонального зв'язку і мутація міст в кінці XIX в. Телефонне відставання і його причини.

Тема 1.6 Історія розвитку радіомовлення, телебачення та кіноіндустрії

Винахід радіо. Широке розповсюдження радіо як медіа. Розвиток радіожурналістики. Радіоспектаклі, як феномен ери радіо. Радіо-шоу: історія розвитку. Значення радіо, як медіатехнології.

Винахід техніки кіно (Едісон), способу і форми його існування - кіносеансу (брати Люм'єри). Народження екранної інформації формування екранного мови як нового мистецтва і способу освоєння (відображення) вигаданого (зіграного) і реального матеріалу. Розквіт «великого німого» (1916-1928) і звукового кіно (1928-1940). Тенденції в кіно: неореалізм і «нова хвиля». Тенденції в мистецтві - рух до постмодернізму.

Винахід телебачення. Експериментальний етап телебачення. Світові телевізійні держави. Розвиток та популяризація телебачення як медіа. Післявоєнна аудіовізуальна естетика. Фактори розвитку аудіовізуальної культури (соціальні, політичні, економічні, технічні, естетичні). Вплив телебачення на соціальні, культурні та політичні процеси. Тенденції в ЗМІ: початок масового телебачення, «золотий вік документалістики» в США, телебачення періоду «відлиги» в СРСР, нова документалістика. Поява та популярність телевізійних новин. Роль телебачення у пропаганді. Аналітичні програми на телебаченні. Оволодіння новими жанрами та формами екранної інформації і початками телемистецтва: мобільний кінорепортаж. Сучасний стан телебачення як медіатехнології. Ток-шоу, як телевізійний феномен.

Тема 1.7 Історія нових медіа

Глобальні інформаційні мережі. Інтернет як соціокультурний феномен. Новітні комунікаційні технології та медіатизація суспільства. Глобалізація і диверсифікація інформаційного простору. Поява конвергентних медіа. Поява та розвиток соціальних медіа. Історія інформаційних війн. Інтеграція комунікативних технологій в епоху нових медіа. Онлайн-видання. Інтернет-радіо. Веб-телебачення. Поява інфографіки.

Розділ 2. Розвиток теорії медіа

Тема 2.1 Сутність media studies. Початок медіа досліджень.

Зміст media studies, їх напрямки та об'єкти аналізу. Класифікація основних теорій з точки зору інструментарію: соціологічні, філософські, літературознавчі, лінгвістичні. Класифікація основних теорій з точки зору об'єктів дослідження. Класифікація основних теорій по моделі Д.Макуейла: соціально орієнтовані і медіа-орієнтованого. Періодизація теорій: емпірико-функціоналістська група, критична група, лінгвістична група, соціологічна, психологічна група, політекономія масових комунікацій. Канонічна схема комунікації Г. Ласуелла і її елементи в науці про комунікації. Дослідження комунікатора. Суспільство, інститути, ЗМІ, інноватори, індивіди як комунікатори. Вивчення змісту комунікації: матеріали ЗМІ, культура, література, мовні акти і еннонсація, інновація як «зміст» в процесі комунікації. Дослідження каналу комунікації: канали комунікації як економічна сфера, традиційні способи комунікації та їх вплив на зміст, соціальні системи трансляції інформації. Вивчення аудиторії комунікації: масова аудиторія, індивіди, соціальні групи. Ефекти масової комунікації та їх вивчення: реакція індивіда на повідомлення, «концепція використання ЗМІ», активний споживач комунікації. Ранні дослідження процесів обміну. Трудові та економічні відносини як процес обміну. Концепції мережевого обміну і історичного розвитку. Масова психологія і психологія натовпу. Емпіричні

дослідження суспільства. Чиказька школа і перші дослідження урбанізованої комунікації. Перші дослідження масових комунікацій.

Концепції масового суспільства. Теорії «магічної кулі». Виникнення американської традиції дослідження масової комунікації. Роль стереотипів у масовій комунікації; мас-медіа і громадська думка (У. Липпман). Концепція пропаганди (Г. Лассуел). Системно-структурні уявлення про масову комунікацію, або структурний функціоналізм у дослідженнях масової комунікації. Парадигма «пропагандистської сили» і парадигма «обмежених ефектів» мас-медіа. Перші дослідження ефектів масової комунікації. «Лідери думок». Двоступінчата модель масової комунікації. «Масове переконання» (К. Ховланд). Типологія функцій (основних завдань масової комунікації).

Тема 2.2 Аналіз ефектів мас-медіа.

Мас-медіа як об'єкт і суб'єкт впливу. Поняття ефекту. Ефект та ефективність. Періодизація та типологія досліджень ефектів впливу ЗМК. Види ефектів у масовій комунікації.

Загальна характеристика сучасного етапу вивчення ефектів масової комунікації. Масова паніка як один з ефектів масової комунікації.

Циклічна модель Шрамм. Функціональна соціологія Розкол американської соціології на два табори: табір структурної соціології дії і табір «операційної соціології». Гарвардська школа і Колумбійська школа. Концепція «демократичного реалізму» У. Липмана, теорія «громадської думки». Парадигма обмежених ефектів медіа як основний предмет досліджень Колумбійської школи. Теорія двоступеневого потоку інформації. Роботи Карла Хоуланд і функції медіа. Еліху Кац і «теорія здобуття користі і задоволення»: переломний етап в соціології ефектів. Роботи по «використання медіа». Теорія «порядку денного» і «спіралі тиші». Теорії четвертої влади. Теорії інформаційного дефіциту. Концепції ефектів масової комунікації на рівні групи, суспільства. Теорія праймінга і моделі людської пам'яті при засвоєнні повідомлень ЗМІ. Семіосоціопсихологічна теорія Т. Дрідзе.

Тема 2.3 Критична теорія. Теорії індустріалізації культури.

Вальтер Беньямін і перші роботи по індустріалізації культури. Концепція культурної індустрії Адорно і Хоркхаймер. Теорія технічної раціональності і багатомірної людини Маркузе. Юрген Хабермас і концепція «публічної сфери».

«Критична теорія» як опозиція американському емпіризму. Неомарксизм і переоцінка вчення Маркса. Виникнення Франкфуртської школи. Філософське обґрунтування лассвелського підходу до ЗМІ соціологами Франкфуртської школи неомарксизму. Складові «критичної теорії». Ідея «суцільної» політизації мистецтва (насамперед кінематографа), здійснюваного на базі нової техніки («продуктивних сил»). Ідея Теодора Адорно, що техніка перетворює мистецтво в об'єкт капіталістичної економіки, товар, який обмінюється на ринку. Головна роль засобів масової комунікації у виникненні і існуванні цього феномена. Роль радіо, телебачення і кіно у тиражуванні творів культури, перетворюючи їх в продукт споживання.

Теорії технічної раціональності та одновимірної людини Герберта Маркузе. Ідея, що медіа, в результаті раціоналізації суспільства, стають агентами нав'язування хибних потреб.

Думка, що такі особливості капіталістичного свідомості, як масове використання техніки, раціоналізація науки і економіки призводять до втрати людиною її багатовимірності і перетворення в «раціонального індивіда», тобто одновимірну людину (one-dimensional).

Тема 2.4 Новітній етап медіа досліджень. Концепції інформаційного суспільства та постмодерну

Причини початку сучасних досліджень мас-медіа, основні характеристики новітнього етапу медіадосліджень, інституціоналізації комунікативістики та теорії масової комунікації, як наукової дисципліни. Найбільш значущі школи дослідження мас-медіа: Анненбергська,

Торонтська, Бірмінгемський центр сучасних досліджень культури та медіа-група університету Глазго.

Теорії медіа в культурній перспективі. Основні ідеї Анненбергської (теорія культивуації (Дж. Гербнер), Торонтської (Г. Інніс, М. Мак-Люен) та Бірмінгемської шкіл щодо масової комунікації. Соціально-сімеотичний підхід до аналізу масової комунікації.

Соціодинамічна теорія французького соціолога А. Моля. А. Моль про «мозаїчність» культури сучасного суспільства через отримання населенням знань не стільки з системи освіти, скільки від мас-медіа. Чотири доктрини діяльності мас-медіа: демагогічна, догматична, еклектична і соціодинамічна.

Поняття габітусу П. Бурдьє, як стилю життя та вплив на його формування багатьох факторів, зокрема телебачення. Поняття «поля», як відносно замкнутої сфери практики, «поле журналістики». Дослідження П. Бурдьє природи телебачення.

Інформаційне суспільство як соціально-філософська парадигма. Технологічний детермінізм Маршалла Маклюена і Гарольда Інніса. Теорії «економіки майбутнього» (Белл, Тоффлер, Фукуяма). Урядові та політичні доктрини щодо переходу до інформаційного суспільства. Мережева інформаційна економіка Манюель Кастельса. Концепція інформаційного способу розвитку і дослідження Інтернету М. Кастельса. Причини краху радянського етатизму у Кастельса і їх критика. Радикальні Ідеї постмодерну Ж. Бодрійяра

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усь ого	у тому числі					усьог о	у тому числі				
		л	п	лаб	ін д	с.р		л	п	ла б	інд	с. р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Історія розвитку медіа та медіатехнологій												
Тема 1.1 Історія медіа: базові поняття.	9	2	2	-		5	10	1	-	-		9
Тема 1.2. Основні форми комунікації та їх розвиток	11	4	2	-		5	10	1	-	-		9
Тема 1.3. Історія книги	11	2	2	-		7	11	-	1	-		10
Тема 1.4. Історія преси	11	2	2	-		7	11	-	1	-		10
Тема 1.5 Телефон та телеграф як види медіа. Історія фотографії.	10	2	2	-		6	10	-	1	-		9
Тема 1.6 Історія розвитку радіомовлення, телебачення та кіноіндустрії	13	2	4	-		7	12	1	1	-		10
Тема 1.7 Історія нових медіа	10	2	2	-		6	11	1	-	-		10
Разом за розділом 1	75	16	16	-		43	75	4	4	-		67
Розділ 2 Розвиток теорій медіа												
Тема 2.1 Сутність media studies. Початок медіа досліджень.	16	4	4	-	-	8	19	1	1	-	-	14
Тема 2.2 Аналіз ефектів мас-медіа.	16	4	4	-	-	8	16	1	1	-	-	14
Тема 2.3 Критична теорія. Теорії індустріалізації культури	16	4	4	-	-	8	16	1	1	-	-	14
Тема 2.4 Новітній етап медіа досліджень. Концепції інформаційного суспільства та постмодерну.	17	4	4	-		9	17	1	1	-	-	15
Виконання індивідуального завдання (реферат)	10	-	-	-	10		10	-	-	-	10	-
Разом за розділом 2	75	16	16	-	10	33	75	4	4		10	57
Усього годин	150	32	32		10	76	150	8	8		10	124

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історія медіа: базові поняття.	2
2	Основні форми комунікації та їх розвиток	2
3	Історія книги	2
4	Історія преси	2
5	Телефон та телеграф як види медіа. Історія фотографії.	2
6	Історія розвитку радіомовлення, телебачення та кіноіндустрії	4
7	Історія нових медіа	2
8	Сутність media studies. Початок медіа досліджень.	4
9	Аналіз ефектів мас-медіа.	4
10	Критична теорія. Теорії індустріалізації культури	4
11	Новітній етап медіа досліджень. Концепції інформаційного суспільства та постмодерну	4

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин (денна форма)	Кількість годин (заочна форма)
1	Підготовка до усних доповідей (виступів) та тестового контролю на семінарських заняттях	66	114
2	Підготовка проєкту та презентації його захисту	10	10
	Разом	76	124

Рекомендовані теми проєктів, можливо написання проєкту за власною темою в межах предметного поля дисципліни

1. Танок та музика: від повсякденного засобу комунікації до комунікації в мистецтві
2. Економічні та політичні чинники розвитку медіа
3. Розвиток свободи слова та незалежність ЗМІ в Україні та світі.
4. Історія цензури в Україні та світі
5. Дитячі та підліткові журнали різних країн і епох
6. Жіночі журнали різних країн і епох
7. Аналіз ринку "жовтої преси" України та світу
8. Преса української діаспори
9. Преса в 20-30 рр. XX ст. (Порівняльний аналіз СРСР, США, країн Західної та Східної Європи)
10. Радіо в 20-30 рр. XX ст. (Порівняльний аналіз СРСР, США, країн Західної та Східної Європи)
11. Радіо і преса в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.) (Порівняльний аналіз СРСР, США, країн Західної та Східної Європи)
12. Телемовлення в 40-50 рр. в США та країнах Західної Європи
13. Радіо, телебачення і преса 60-70 рр. XX ст. (Порівняльний аналіз СРСР, США, країн Західної та Східної Європи)
14. Радіо, телебачення і преса часів перебудови в СРСР (1985-1991 рр.)
15. Історія прямого ефіру
16. Огляд радіостанцій України: історія та сучасність
17. Огляд телеканалів України: історія та сучасність
18. Дитячі та підліткові телепередачі різних країн і епох
19. Електронні онлайн - видання: порівняння України та інших країн світу
20. Соціальні мережі як різновид медіа
21. Месенджери як різновид медіа
22. Корпоративний сайт як спосіб формування інформаційного простору
23. Історія розвитку медіа-холдингів
24. Розвиток кіноіндустрії
25. Еволюція українського кіно

6. Індивідуальні завдання

Рекомендовані теми рефератів, можливо написання реферату за власною темою в межах предметного поля дисципліни

1. Основні характеристики масового суспільства.
2. Концепція «громадської думки» У. Ліпмана.
3. Когнітивна теорія дисонансу Л. Фестінгера.
4. Комунікаційні моделі: від лінійних до циклічних.
5. Інтеракціоністський підхід до комунікації як мікросоціальний аналіз.
6. Етнометодологія Гарольда Гарфінкеля.
7. Моделі знаку Ф. де Соссюра і Ч. Пірса: подібності та відмінності.
8. Модель комунікації Р. Барта
9. Т. Ван-Дейк і дискурс новин.
10. Неомарксистські теорії мас-медіа (політекономічна теорія медіа)
11. «Теорія медіа» Ж. Бодріара.
12. Г. Шиллер і маніпулятори свідомістю
13. Хвильова теорія розвитку суспільства Е. Тофлера
14. Теорії постіндустріального суспільства Д. Белла та З. Бжезинського
15. Ф. Фукуяма про інформаційне суспільство
16. Мережеве суспільство М. Кастельса
17. Концепція трьох світів К. Поппера. ЗМІ в структурі трьох світів.
18. Структурна антропологія Клода Леві-Стросса і її роль в комунікаціях
19. Соціально-когнітивна теорія Альберта Бандури. Поняття навчання.
20. Семіосоціопсихологіческой теорія Т.М. Дридзе.
21. Концепція психологічної лінгвістики.
22. Еволюція медіа в розумінні Н. Лумана.
23. Актантная модель А.-Ж. Греймаса
24. Школа Пало-Альто в теоріях комунікації.
25. Аналіз інтернету як нового засобу масової комунікації (теорії критичної маси, соціальної присутності, інформаційної насиченості, соціальних мереж, соціального впливу)

7. Методи навчання

Методи навчання:

лекції (розкриваються принципові та найбільш важливі аспекти визначених тем) із застосуванням мультимедійних засобів навчання (в тому числі, у разі застосування дистанційного або змішаного навчання, презентації надаються студентам на базі платформи Zoom та дублюються у Google Classroom);

семінари з елементами теоретичних дискусій, семінари з аналізу кейсів, ігрового моделювання (сприяють отриманню практичних навичок та розвитку творчого мислення). У разі застосування дистанційного або змішаного навчання, студенти виконують завдання та проекти, які

представляють під час занять, що проводяться на базі платформи Zoom, виконані завдання також прикріплюються до Google Classroom.

поглиблена самостійна робота включає вивчення додаткової літератури та підготовку аналітичних проєктів, з подальшим їх обговоренням на семінарах.

8. Методи контролю

Контроль знань з навчальної дисципліни визначає відповідність рівня отриманих студентами знань, вмінь та навичок вимогам нормативних документів з вищої освіти. Навчальним планом та програмою навчальної дисципліни передбачено підготовку проєкта, реферату та написання контрольної роботи.

Поточний контроль – виконання тестових завдань, оцінювання відповідей студентів під час семінарських занять, виступів та коментарів під час обговорення проєктів та рефератів. Передбачена контрольна робота з теоретичних питань проблемного характеру.

Підсумковим контролем знань є іспит. Іспит відбувається у вигляді виконання тестових завдань (всього 30 питань, питання закриті) та написання відкритого творчого питання проблемного характеру. Тест може проводитись як в аудиторії, так і дистанційно (за потреби). Тест може виконуватись письмово або онлайн (за допомогою Google Classroom або Moodle). Використання Google Classroom або Moodle також можливо і під час аудиторного виконання екзаменаційного тесту.

Питання для підсумкового контролю знань (іспит)

1. Поняття знаку, комунікації та інформації
2. Види знакових систем
3. Основні жанри комунікацій.
4. Форми комунікацій.
5. Еволюція писемності від ідеографічної до фонетичної.
6. Трансформація носіїв писемності.
7. Форма книги та її еволюція. Сучасні види книг
8. Вплив виникнення друкарства на суспільство
9. Попередники газет та їх відмінності
10. Поява газет, перші друковані газети та їх розповсюдження у Європі
11. Виникнення та розвиток журналів
12. Розвиток періодичної преси у XX ст.
13. Типологічна еволюція періодики в XX ст
14. Оптичний телеграф і його соціальне значення.
15. Електричний телеграф як корпоративна система.
16. Технології «збереження» інформації: образотворчої (фото і кіно) і аудіальної (фонограф).
17. Початок історії кінематографа.

18. Історія українського кіно
19. Виникнення та розвиток радіомовлення
20. Історія телебачення.
21. Нові медіа
22. Канонічна схема комунікації Г. Ласуелла і її елементи в науці про комунікації.
23. Класифікація основних теорій масової комунікації
24. Поняття масового суспільства.
25. Гарольд Ласуелл і вивчення ефектів пропаганди.
26. Парадигма «пропагандистської сили» в ранніх дослідженнях мас-медіа.
27. Парадигма «обмежених ефектів» мас-медіа.
28. Теорія двоступеневого потоку інформації.
29. Еліху Кац і «теорія здобуття користі і задоволення».
30. Теорія «порядку денного»
31. Теорія «спіралі мовчання».
32. Вальтер Беньямін і перші роботи по індустріалізації культури.
33. Концепція культурної індустрії Адорно і Хоркхаймер.
34. Теорія технічної раціональності і одновимірної людини Маркузе.
35. Юрген Хабермас і концепція «публічної сфери».
36. Особливості новітнього етапу досліджень медіа.
37. Анненбергська школа. Теорія культивування і нової індустріальної революції Дж. Гербнера
38. Теоретичні погляди Г. Ініса
39. Технологічний детермінізм М. Маклюєна.
40. Бірмінгемський центр сучасних культурних досліджень
41. Медіа група Університету Глазго
42. Концепція мозаїчної культури А. Моля
43. Мас-медіа в теоретичних поглядах П. Бурдьє
44. Теорії інформаційного суспільства.

9. Схема нарахування балів

Денне відділення

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання				Іспит	Сума
Поточний контроль (тести, усні відповіді за темами курсу)	Підготовка та захист проекту	Індивідуальне завдання (реферат)	Контрольна робота, передбачена навчальним планом		
30	10	10	10	40	100

Заочне відділення

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання			Іспит	Сума
Поточний контроль (усні відповіді за темами курсу)	Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальне завдання (реферат)		
20	20	20	40	100

Критерії оцінювання навчальних досягнень:

Критерії оцінювання усних відповідей на семінарських заняттях

Високий рівень 5 балів	Відповідь студента характеризується повним, глибоким та змістовним знанням теоретичного та практичного матеріалу з теми, вільним володінням термінами та поняттями дисципліни, що вивчається. Він систематично активно бере участь в обговоренні кожної теми, що вивчається (як на лекційному, так і на семінарському заняттях), його відповіді характеризуються творчим креативним підходом.
Середній рівень 4-3 бали	Відповідь студента характеризується повним і змістовним знанням теоретичного матеріалу з теми, вільним володінням термінами та поняттями. Але він недостатньо активно бере участь в ході обговорення практичного матеріалу, допускає у висловлюваннях деякі несуттєві неточності, його відповіді не характеризуються творчим креативним підходом.
Низький рівень 1 - 2 бали	Відповідь студента характеризується слабким і невпевненим знанням як теоретичного, так практичного матеріалу. Він допускає багато помилок у відповідях на конкретні питання та недостатньо бере участь в обговоренні матеріалу, що вивчається.
Незадовільний рівень 0 балів	У студента дуже слабкий рівень знання теоретичного матеріалу; не приймає участі в обговоренні теоретичного та практичного матеріалу, що вивчається; допускає змістовні помилки у відповідях на конкретні питання викладача.

Критерії оцінювання проекту.

1. Відповідність роботи темі	1
2. Наявність історії розвитку предмета аналізу	1
3. Наявність порівняння різних країн	1
4. Наявність порівняння різних етапів розвитку предмета аналізу	1
5. Аналіз розвитку предмета аналізу в Україні, використання вітчизняної літератури, вітчизняних публікацій в процесі підготовки роботи	1
6. Аналітичність (виділення чинників змін, появи нових форм тощо)	2
7. Логічність викладення матеріалу, переходи від однієї частини роботи (презентації та виступу) до іншої	1
8. Якість презентації (повне висвітлення роботи, її основних моментів, мінімум тексту	1

на слайдах, їх образність та візуалізація матеріалу, відсутність помилок, відповідність слайдів тексту, відсутність зайвих слайдів без тексту та тексту без слайдів)	
9. Правильність оформлення тексту роботи, посилань, списку використаних джерел, достатня кількість використаних джерел	1
ВСЬОГО	10

Критерії оцінювання реферату для денного відділення.

1. Відповідність роботи темі	1
2. Викладення біографії авторів теорії, що висвітлюється	1
3. Аналітичність (виділення чинників, які вплинули на появу теорії)	2
4. Висвітлення всіх елементів теорії;	1
5. Порівняння основних положень теорій, якщо їх декілька; визначення впливу теорії на подальший розвиток досліджень комунікації, зазначення тих концепцій, які з'явилися завдяки той, яку ви аналізували. Це може бути подальший розвиток ідей, їх доповнення або критика та висування нових гіпотез тощо.	2
6. Логічність викладення матеріалу, переходи від однієї частини роботи (презентації та виступу) до іншої	1
7. Якість презентації (повне висвітлення роботи, її основних моментів, наявність тільки основного, скороченого тексту на слайдах, візуалізація матеріалу у схемах та таблицях, фотографіях тощо, відсутність помилок, відповідність слайдів тексту, відсутність зайвих слайдів без тексту та тексту без слайдів)	1
8. Правильність оформлення тексту роботи, посилань, списку використаних джерел, достатня кількість використаних джерел	1
ВСЬОГО	10

Критерії оцінювання реферату для заочного відділення.

1. Відповідність роботи темі	2
2. Викладення біографії авторів теорії, що висвітлюється	2
3. Аналітичність (виділення чинників, які вплинули на появу теорії)	4
4. Висвітлення всіх елементів теорії;	2
5. Порівняння основних положень теорій, якщо їх декілька; визначення впливу теорії на подальший розвиток досліджень комунікації, зазначення тих концепцій, які з'явилися завдяки той, яку ви аналізували. Це може бути подальший розвиток ідей, їх доповнення або критика та висування нових гіпотез тощо.	4
6. Логічність викладення матеріалу, переходи від однієї частини роботи (презентації та виступу) до іншої	2
7. Якість презентації (повне висвітлення роботи, її основних моментів, наявність тільки основного, скороченого тексту на	2

слайдах, візуалізація матеріалу у схемах та таблицях, фотографіях тощо, відсутність помилок, відповідність слайдів тексту, відсутність зайвих слайдів без тексту та тексту без слайдів)	
8. Правильність оформлення тексту роботи, посилань, списку використаних джерел, достатня кількість використаних джерел	2
ВСЬОГО	20

Критерії оцінювання контрольної роботи для денного відділення.

9 – 10 балів	Відповідь повна, змістовна, з однією незначною помилкою.
7 – 8 балів	Відповідь повна, але з двома - трьома незначними помилками.
5 – 6 балів	Відповідь не досить повна та (або) із суттєвими помилками.
1 – 4 бали	Відповідь не досить повна, містить суттєві змістовні та фактажні помилки.
0 балів	Відповідь майже відсутня та (або) не відповідає суті запитання.

Критерії оцінювання контрольної роботи для заочного відділення.

17 – 20 балів	Високий рівень Відповідь повна, змістовна, з однією або двома незначними помилками
14– 16 балів	Середній рівень Відповідь повна, кількість незначних помилок 3-4 або одна суттєва помилка.
10 – 13 балів	Низький рівень Відповідь не досить повна, з декількома суттєвими помилками
1 – 8 бали	Незадовільний рівень Відповідь не повна, містить багато суттєвих змістовних та фактажних помилок
0 балів	Незадовільний рівень Відповідь відсутня та (або) не відповідає суті запитання.

Критерії оцінювання підсумкового контролю знань (іспит)

Оцінювання екзаменаційного тесту.

У тесті використовуються закриті питання, всього 30 питань, нараховується 1 бал за кожну правильну відповідь. Максимум можна отримати 30 балів. Тест може проводитись як в аудиторії, так і дистанційно (за потреби). Тест може виконуватись письмово або онлайн (за допомогою

Google Classroom або Moodle). Використання Google Classroom або Moodle можливо і під час аудиторного виконання екзаменаційного тесту.

Критерії оцінювання відкритого питання:

9 – 10 балів	Відповідь повна, глибока, всебічна. Студент вільно володіє термінологією, освоїв теоретичні поняття, оволодів теоретико-методологічними підходами, вміє їх застосувати на практиці, орієнтується в сучасних змінах у суспільстві, наводить актуальні приклади з соціальної дійсності.
7 – 8 балів	Студент засвоїв основні теоретичні поняття, застосовує їх на практиці, орієнтується в сучасних змінах по означений тематиці. Втім, допускає несуттєві обмовки, недостатньо повно і всебічно доповідає за змістом, наводить окремі, неповні приклади з соціальної дійсності.
5 – 6 балів	Студент засвоїв основні теоретичні поняття, але окремі з них розуміє недостатньо глибоко; слабо вміє застосувати у соціальній практиці основні теоретичні поняття. Не достатньо вільно володіє термінологією, порушує логіку в докладанні змісту; не може навести актуальні приклади та ілюстрації з соціальної дійсності.
1 – 4 бали	Студент засвоїв основні теоретичні поняття, але не розуміє їх; не вміє застосувати у соціальній практиці; порушує логіку в докладанні змісту; не може навести актуальні приклади та ілюстрації з соціальної дійсності.
0 балів	Студент не засвоїв основні теоретичні поняття, не вміє їх застосовувати, не спроможний доповісти зміст відповідей.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70 – 89	добре	
50 – 69	задовільно	
1– 49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Больц Н. Абетка медіа / Норберт Больц За загал. ред. В. Ф. Іванов; Переклад з нім. В. Климченка. — Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2015. — 177 с.
2. Журналістика та медіа: Довідник / Зігфрід Вайшенберг, Ганс Й. Кляйнштойбер, Бернгард Пьорксен / Перекл. з нім. П.Демешко та К.Макєєв; за загал. ред. В.Ф. Іванова, О.В. Волошенюк. — К.: Центр Вільної Преси, Академія Української Преси, 2011. — 529 с
3. Іванов В. Основні теорії масової комунікації і журналістики: Навчальний посібник / Валерій Іванов, за науковою редакцією В. В. Різуна — К.: Центр Вільної Преси, 2010. — 258 с.
4. Квіт С. Масові комунікації: підручник / Сергій Квіт. — К : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. — 206 с.
5. Коновець О.Ф. Масова комунікація: теорії, моделі, технології : навч. посіб. / О.Ф. Коновець. — К. : ЛГУ, 2010. — 266 с.
6. Косюк О. М. Теорія масової комунікації: навч. посіб. / О. М. Косюк. — Луцьк : ВНУ ім. Лесі Українки, 2012. — 384 с.
7. Мак-Квейл Д. Теорія масової комунікації [пер. з англ. О. Возьна, Г. Сташків] / Д. Мак-Кваейл. — Львів: Літопис, 2010. — 538 с.
8. Масова комунікація: Підручник / А. З. Москаленко, Л. В. Губерський, . Ф. Іванов, В. А. Вергун. — К.: Либідь, 1997.
9. Нові медіа: соціальна теорія та методологія досліджень: словник-довідник / відп. ред. О. В. Сергєєва, О. В. Терещенко — К., 2016. — 264 с.
10. Остапа С.В., Міський В.В., Розкладай І.Є. Суспільне мовлення в Україні: історія створення та виклики. — Київ: ТОВ “Друкарня Віол”, 2018. — 156 с.
11. Партико З.В. Теорія масової інформації та комунікації: навч. посіб. / З.В. Партико. — Львів : Афіша, 2008. — 292 с.
12. Потятиник Б. В. Медіа: ключі до розуміння / Б. В. Потятиник. Серія: Медіакритика. — Львів : ПАІС, 2004. — 312 с.
13. Різун В.В. Теорія масової комунікації : підручник / В.В. Різун. — К., 2012. — С. 46-47.
14. Срібняк І. В. Історія журналістики країн світу (XVII --XX ст.) :підручник для студентів вищих навчальних закладів / Ігор Срібняк. — Київ : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013. — 261 с.
15. Холод О. М. Соціальні комунікації : навч. посіб. / Холод О. М. — К. : КиМУ, 2011. — 304 с.
16. Цимбаленко Є.С. Медіакомунікації: еволюція концептуальних підходів (частина 1) // Актуальні питання масової комунікації: науковий журнал. - К., 2014. - Вип. 15. - С. 62-78
17. Цимбаленко Є.С. Медіакомунікації: еволюція концептуальних підходів (частина 2) // Актуальні питання масової комунікації: науковий журнал. - К., 2014. - Вип. 16. - С. 46-56

18. Шабанова Ю.О. Історія філософії: сучасні комунікативні вчення: навч. посібник / Ю.О. Шабанова, І.А. Яременко, Н.Ю. Тарасова. – Д.: Національний гірничий університет, 2012. – 120 с.
19. Understanding Media and Culture: An Introduction to Mass Communication. University of Minnesota libraries publishing edition, 2016. – 747 с.
20. Watson J. Media Communication: An Introduction to Theory and Process. London: Palgrave, 2016. – 400 p.

Допоміжна література

1. Бофаделлі Г., Геттеншвілер В. Методи дослідження емпіричної публіцистичної науки // Мас-медіа на перехідному етапі: система мас-медіа, політична комунікація, аспекти журналістики, методи дослідження / За ред. Р.Блюма, М.Герольд, В.Іванова, В.Різуна. — К., 2001. — С. 254-285.
2. Владимиров В.М. Журналістика, особа, суспільство: проблема розуміння: Монографія / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. — К., 2003. — 220 с.
3. Владимиров В.М. Хаос — Розуміння — Масова комунікація: Монографія. — К.: КиМУ, 2006. — 366 с.
4. Ворожко Т. Засоби масової інформації і зовнішня політика // Держава та регіони. — Серія: Гуманітарні науки. — 2007. — № 1. — С. 82-84.
5. Галлін Д.С., Манчіні П. Сучасні медіа системи: три моделі відносин ЗМІ та політики / Пер. з англ. О.Насика. — К.: Наука, 2008. — 320 с.
6. Донсбах В. Зміст, використання та вплив політичної комунікації // Мас-медіа на перехідному етапі: система мас-медіа, політична комунікація, аспекти журналістики, методи дослідження / За ред. Р.Блюма, М.Герольд, В.Іванова, В.Різуна. — К., 2001. — С. 144-176.
7. Іванов В. Ф. Соціологія масової комунікації: Навч. посіб. — Черкаси: Вид-во ЧДУ, 2003.
8. Зернецька О.В. Глобальний розвиток систем масової комунікації і міжнародні відносини / НАН України. Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин. — К.: Освіта, 1999. — 351 с.
9. Кепплінгер Х.М. Вплив насильства у мас-медіа // Публіцистика. Масова комунікація: Медіа-енциклопедія / За загал. ред. В.Ф.Іванова. — К.: АУП, ЦВП, 2007. — С. 104-114.
10. Кепплінгер Х.М., Ноель-Нойманн Е. Вплив мас-медіа // Публіцистика. Масова комунікація: Медіа-енциклопедія / За загал. ред. В.Ф.Іванова. — К.: АУП, ЦВП, 2007. — С. 53-103.
11. Мак-Комбс М. Встановлення пріоритетів: масмедії і громадська думка / Пер. с англ. — К.: К.І.С., 2007. — 256 с.
12. Ноель-Нойманн Е. Громадська думка // Публіцистика. Масова комунікація: Медіа-енциклопедія / За загал. ред. В.Ф.Іванова. — К.: АУП, ЦВП, 2007. — С. 74-87.
13. Образна концепція теорії інформації. — Львів: ВЦ ЛНУ ім. Івана Франка, 2001. — 133 с.

14. Потятиник Б.В. Медіа: ключі до розуміння. — Львів: ПАІС, 2004. — 312 с.
15. Різун В. В. Природа й структура комунікативного процесу // Електронна бібліотека Інституту журналістики (www.journ.univ.kiev.ua).
16. Фінклекр Ю. Е. Мас-медіа та влада: технологія взаємин. — Львів:Аз-Арт, 2003.
17. Bandura A. Psychological Modeling: Convicting Theories. — Chicago, 1971.
18. Bandura A. Social learning theory. — NJ: Prentice Hall, EC, 1977.
19. Bandura A., Grusec J., Menlove F. Observational Learning as a Function of Symbolization and Incentive Set // Child Development, Vol. 37, No. 3 (Sep., 1966), pp. 499-506
20. Berger A.A. Media Analysis Techniques. — London: Sage, 1991.
21. Bushman B. Priming effects of media violence on the accessibility of aggressive constructs in memory // Personality and Social Psychology Bulletin, n 24, 1998.
22. Convergent Journalism: An Introduction: Writing and Producing Across Media / ed. by Vincent F. Filak. — 2nd ed. — Amsterdam ; Boston : Focal Press, 2014. — 262 p.
23. Craig R. T., Xiong B. Traditions of communication theory and the potential for multicultural dialogue //Journal of Multicultural Discourses. Vol. 16, Issue 1. — 2021. — С. 1-25.
24. Goody J. Evolution and Communication: The Domestication of the Savage Mind // The British Journal of Sociology, Vol. 24, No. 1 (Mar., 1973), pp. 1-12
25. Habermas J. The Theory of Communicative Action. — Vol. 2. Lifeworld and System: A Critique of Functionalist Reason. — OxfordCambridge, 1987.
26. Habermas J. Toward a Rational Society. — Boston: Beacon Press, 1970.
27. Innis H.A. Communications and Archaeology // The Canadian Journal of Economics and Political Science, Vol. 17, No. 2 (May, 1951), pp. 237-240
28. Innis H.A. The Bias of Communication // Canadian Journal of Economics and Political Science, Vol. 15, No. 4 (Nov., 1949), pp. 457-476.
29. Katz E. Communications Research Since Lazarsfeld // The Public Opinion Quarterly, Vol. 51, Part 2, 1987, pp. S25-S45.
30. Katz E. On the Use of the Mass Media as "Escape": Clarification of a Concept // The Public Opinion Quarterly, Vol. 26, No. 3 (Autumn, 1962), pp. 377-388
31. Katz E., Lazarsfeld P.F. Personal Influence. The Part Played by People in the Flow of Communications. — N.Y.: Free Press, 1955.
32. Lazarsfeld P., Merton R. Mass Communication, Popular Taste and Organized Social Action // The Communication of Ideas / Ed. L. Bryson, L.B.Harber. — N.-Y.: Harper and Brothers, 1948.
33. Lazarsfeld P.F. Audience Research in the Movie Field // Annals of the American Academy of Political and Social Science, Vol. 254, The Motion Picture Industry, Nov. 1947, pp. 160-168.
34. Lieb T. All the News : Writing and Reporting for Convergent Media / Thom Lieb. — London ; New York : Pearson, 2008. — 352 p.
35. Lippmann W. Public Opinion. — N.Y.: MacMillan Company, 1957.

36. Mattelart A., Polan D.B. The Nature of Communications Practice in a Dependent Society // Latin American Perspectives, Vol. 5, No. 1, Culture in the Age of Mass Media (Winter, 1978), pp. 13-34
37. McCombs M. Setting the Agenda. The Mass Media and Public Opinion. – 2004.
38. McCombs M.E., Shaw D.L. The agenda setting function of mass media // Public Opinion Quarterly. — 1972. — Vol. 36. — P. 176- 187.
39. McQuail D. Mass Communication theory. 2nd edition. London, Thousand Oaks, New Delhi, SAGE Publications. 2005.
40. Morley D. Interpreting Television // Popular Culture and Everyday Life (Block 3 of U203 Popular Culture). Milton Keynes: Open University Press, 1984, pp. 40-68
41. Morley D. The 'Nationwide' Audience: Structure and Decoding. / London: BFI, 1980.
42. Mosco V., Herman A. Critical Theory and Electronic Media // Theory and Society, Vol. 10, No. 6 (Nov., 1981), pp. 869-896
43. Noelle-Neumann E. The spiral of silence: Public opinion — our social skin / Chicago: University of Chicago Press, 1993.
44. Oberiri Destiny Apuke Another look at mapping the territory: seven traditions in the field of communication theory // International Journal of International Relations, Media and Mass Communication Studies. - May 2018, Vol.4, No.2 pp.20-27 <https://www.eajournals.org/wp-content/uploads/Another-Look-at-Mapping-the-Territory-Seven-Traditions-in-the-Field-of-Communication-Theory.pdf>
45. Poole M. S., Dobosh M. A., Keyton J. Group Communication Theory: New Theories and Perspectives //The Emerald Handbook of Group and Team Communication Research, Emerald Publishing Limited, Bingley – 2021, pp. 45-52.
46. Quinn S. Convergent Journalism : The Fundamentals of Multimedia Reporting / Stephen Quinn. — New York : Peter Lang Publishing Inc., 2005. — 256 p.
47. Roberts D., Maccoby M. Effects of Mass Communication // G.Lindzey, E.Aronson (Hg.) The Handbook of Social Psychology. — 1985. — Vol. 2. — P. 539-598.
48. Rogers E. M. New Product Adoption and Diffusion // The Journal of Consumer Research, Vol. 2, No. 4 (Mar., 1976), pp. 290-301.
49. Rogers E.M. The Diffusion of Innovations. — N.Y., 1983.
50. Schramm W. The challenge to communication research // Introduction to mass communication research / Ed. by P.Nafziger, D. White. — Louisiane State Univ. Press, 1968.
51. Schramm W., Roberts D.S. Processes and Effects of Mass Communication. – 1971
52. Shannon C. A Mathematical Theory of Communication // The Bell System Technical Journal, Vol. 27, pp. 379–423, 623–656, July, October, 1948.
53. Summers J.H. Perpetual Revelations: C. Wright Mills and Paul Lazarsfeld // The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science, 2006.

54. Wilkinson S. Principles of Convergent Journalism / Jeffrey S. Wilkinson, August E. Grant, Douglas J. Fisher. — 2nd ed. — New York : Oxford University Press, 2012. — 320 p.

55. Wurtzel A.H., Turner C. Fonctions latentes du téléphone. Ce que manque lorsque la ligne est coupée // Réseaux, CNET, n° 55, 2002.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Історія українського телебачення — режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=KReJnk08nlM>
2. Історія українського телебачення — режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=5HeAaHX8MiU>
3. Папір. Історія виникнення. — режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=wsZ-_ERlpqk&t=347s
4. Як з'явилося усне і писемне мовлення — режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=MV0y8P3Ck6E>
5. Еволюція мов. Як з'явилися мови — режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=P3hgfurTIOo>
6. Що таке писемність і як вона розвивалась? Літописи Сучасності — режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=olWdA-5FzT8>
7. Писемність та освіта у Київській Русі — режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=GIuBwNCz7M0>
8. Історія української писемності — режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=hWpIXqF2GwI>
9. Історія письма. Частина 1 — режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=bL6sp7vyiz0>
10. Звідки береться мова? Частина 1: генетика, нейрологія і рекурсія | Квантова філологія <https://www.youtube.com/watch?v=VWWyj1xpudo>
11. Звідки береться мова? Частина 2: контекст і дискурс | Квантова філологія — режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=TE4zu5UoqPU>
12. Історія виникнення книги — режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=L-RIgZfZ6So>

